

„EDINOST“

Izhaja enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 4. uri pop. — Naročnina znaša: za vse leto 24 K., za pol leta 12 K., za četiri leta 6 K. in za en mesec 2 K. — Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se upravištvo ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamične številke po 6 stot. (3 nvč.); izven Trsta pa po 8 st. Telefon številka 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V „Edinosti“ je moč!

Oglas!

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Posilana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd., se računajo po pogodbi. — Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravištvo v ulici **Molin piccolo št. 7. II. nadstr.** Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna: ulica Torre Bianca 12.

Politično društvo „Edinost“ naznanja, da je zopet siljeno odložiti za 2. dan novembra napovedani občni zbor. To pa iz razloga, ker na shod povabljeni istrski poslanci, in še posebej predsednik društva sam, se ne bi mogli odzvati, kakor druga leta, radi nepredvidjenih dogodkov v deželnem zboru istrskem. Z ozirom na te dogodke se ne more določiti dneva zborovanja.

ODBOR.

S shoda slovenskih odvetnikov v Ljubljani.

Referat dra. Otokarja Rybáča o justičnih razmerah v Primorju.

(Dalje.)

Nasproti stotinam in stotinam slovenskih zapisnikov, ki so se bili polagoma sestavili na nekaterih okrajnih sodiščih na Goriškem in na tržaški mestni preturi, se ni moglo več trditi, da slovenščina ni jezik, ki bi bil v deželi navaden sodni jezik. Naposled so nastopili slovenski in hrvaški odvetniki v vseh večjih mestih na Goriškem, v Trstu in v Istri, katerim vsaj v civilnih stvareh ni treba več računati le na naklonjenost narodnih sodnikov, ki temveč lahko prisilijo tudi sodnike laške in nemške narodnosti do priznanja pravice slovenskemu jeziku v pravosodstvu. In v resnici, ako hočemo biti pravični proti sebi in tudi proti drugim, moramo priznati, da smo vsaj v civilnih stvareh zelo napredovali v zadnjih 20 letih. — Velika večina sodišč v slovenskem delu Goriške uraduje dandanašnji s slovenskimi strankami, v civilnih prepirnih in neprepirnih stvareh, skoro izključno v slovenskem jeziku in v istem jeziku se vršijo vpisi v zemljiško knjigo. — V Trstu imamo na e. kr. okrajnem sodišču za civilne stvari posebnega referenta za okoličino za slovenske prepirne in slovenskega referenta za neprepirne stvari. — Na deželnem sodišču imamo za civilne stvari poseben slovenski senat. Očita krivica se nam godi le še na trgovinskem sodišču, kjer se vključ vsem pritožbam ne more priti do slovenskih razprav. Vloge se sicer sprejemajo in re-

šujejo v slovenskem jeziku, ali vsled trmo-glavosti naše trgovinske zbornice ne moremo priti do slovenščine zmožnega prisodnika in torej tudi ne do slovenskih razprav. Da je tako stanje na trgovinskem sodišču nezno, pokazal je slučaj odvetnika g. dr. a Tume, kateremu je laški prisodnik Basevi, znani državni poslanec, na neki razpravi očital, da dela le politično demonstracijo s svojim slovenskim govorom, in kateri vključ svoji tožbi radi razžaljenja časti ni mogel zato zadobiti zadoščenja, ker se je bil državni zbor, kate-rega je bilo treba prositi za izročanje, postavil na stališče, da državni poslanec ostaja politik tudi v sodni dvorani.

Politična demonstracija se res vprizarja, toda ne z naše strani, temveč od strani trgovinske komore, katera se, vključ pozivu se strani ministerstva, brani predlagati slovenščine zmožnega prisodnika. — Gospod dr. Koerber bi si lahko pridobil glas odločnega in pravičnega moža, ako bi hotel ziomiti to pasivno obstrukcijo.

V Istri, kjer so razmere najžalostnejše, vidimo vendar vsaj začetek slovenskega, oziroma hrvaškega uradovanja na tistih sodiščih, na katerih sedežu se nahajajo narodni odvetniki ali notarji. Zato pa je jezik naroda popolnoma izključen iz sodnih spisov na ostalih sodiščih, akoravno imajo tudi ista uradovati za skoro izključno slovensko prebivalstvo! Menda niti za časa benečanske republike, h kateri je spadal velik del Istre, se ni tako trdovratno in demonstrativno laško uradovalo v teh krajih, kakor se to godi sedaj pod dvoglavi avstrijskim orlom. Najbolj žalostno na stvari je še to, da z ozirom na to izključno laško uradovanje vlada sploh ne zahteva od dotičnih sodnih uradnikov, da bi slovenski ali hrvaški jezik vsaj umeli, če ga ne znajo pisati. Tako se dogaja, da se nastavlja sodni uradniki, ki ne morejo občeavati s prebivalstvom! In ni torej čudno, ako stranke potem krivo izpovedujejo in celo krivo prisegajo, ker niso umele laškega vprašanja.

Kar sem navedel tu o uradovanju v Istri v civilnih stvareh, to velja, žalibog, tudi za kazensko postopanje za velik del Primorake. Še do zadnjih časov vladale so v tem oziru naravnost škandalozne razmere. Z ozirom na določbo ukaza od 5. febr. 1852 št. 952 in od 10. dec. 56, št. 7861 se je kljub

členu 19 drž. o. zak. in kljub ukazu pravnega ministerstva od 15. marca 1862. v velikem delu Goriške sestavljalo vse zapisnike z obdolženci in pričami izključno in edino le v nemškem jeziku, o katerem imajo naši primorski kmetje še manje pojma, nego njihovi rojaki na Notranjskem in Dolenjskem! Obtožnice pa se je sestavljalo prav do zadnjih dni, in se deloma še sestavljajo, izključno le v laškem jeziku, v katerem se je tudi vršila razprava pred prvo instanco. Od uradnikov, ki so nastavljeni radi ljudstva, se ni zahtevalo znanje deželnih jezikov, od re-veža kmeta pa se je tirjalo, da razven svojega materinega jezika umeje še književno nemščino in književno laščino! In tako vnebovpijočo krivico skušajo Lahi še danes braniti s vsemi močmi in jo razglašati kakor vrhunce pravičnosti. Tudi tukaj je še le praksa polagoma pripomogla narodnemu jeziku do naravne svoje pravice. Najpoprej se je na Goriškem začelo v kazenskih prava-dah radi prestopkov uradovati v slovenskem jeziku. Kmalu se je začelo tudi zapisnike v postopanju radi zločinov in pregreškov sestavljati v tem jeziku. — Le v Gorici sami ne uradujejo slovenski niti preiskovalni sodniki, niti kazenski referent na okrajnem sodišču in to deloma radi nezmožnosti, deloma iz narodne nestrpnosti. (Zvršetek pride.)

Politični pregled.

V Trstu, 30. oktobra 1903.

Iz deželnih zborov. V deželnem zboru gališkega so podali včeraj zopet dokaz, kako vspeva pod zaščito oboževane deželne avtonomije — pravičnost! Nujna zahteva siromašnega in zauemarnega maloruskega prebivalstva — tega vrstnika narod-trpina v Istri, kar se dostaja uživanja zakonito zajamčenih pravic — je, da se v Stanislavu zasnuje maloruski gimnazij. Ali poročevalec grof Pininski je izvajal v včerajšnji seji deželnega zbora gališkega, da slavna zahteva ne smatra za sedaj oni gimnazij potrebnim! Da nekako zakrije odurnost te intransigence nasproti maloruskemu narodu, je poročevalec predlagal, naj deželni zbor pozove deželni šolski svet, naj razmišlja o ustanovitvi enega gimnazija v vztočnem delu Galicije »z ozirom na kulturne potrebe Malorusov, in naj sporoči deželnemu zboru o »primernem« času.«

Mi bi rekli, da Malorusi najbolj poznajo svoje kulturne potrebe, in da, ako zahtevajo

svoj gimnazij ravno v Stanislavu, so gotovo zanje odločilne ravno te kulturne potrebe! A vrhu tega je še le vprašanje, kdaj se bo deželnemu šolskemu svetu videl čas »primeren« za ustanovitev takega gimnazija?! Na zgodovino borbe za maloruski gimnazij v Stanislavu in na mučeništvo maloruskega naroda naj bodo opozorjeni tudi slovenski oboževalci deželne avtonomije.

Deželni zbor istrski ima danes sejo. V »Piccolu« čitamo, da je na dnevnem redu tudi poročilo šolskega odseka o posiljanju deželnega realnega gimnazija v Pazinu v višo realko.

Kje bodi sedež dež. zbora istrskemu. Današnji »Piccolo« priobčuje ozirom na to vprašanje izjave, došle mu od dveh mož, ki sta oba v sprednjih voditeljskih mestih italijanske stranke, a ki sta si ob tem vprašanju nasprotita. To sta gg. dr. Bennati in dr. Rizzi. Prvi je proti Pulju kakor sedežu deželnega zbora, drugi je — iz jako umevni razlogov, ki smo jih označili že včeraj — za Pulj.

Dr. Bennati je proti Pulju in za Poreč. Ali mesto kopersko tudi aspirira na to čast. In gospod Bennati je Koperčan. Tako je tudi ta mož med dvema ognjema: med poreškim in koperskem. Na stran Poreča se mora postavljati že radi doslednosti, s katero večina v italijanski deželnozborni večini priznava edino le namišljeno »glavno mesto« Istre, ki da je Poreč, kakor zakonit sedež deželnega zbora in deželnih uradov. — Kakor koperski stanovnik pa bi dr. Bennati rad privoščil, svojemu mestu one koristi, ki so spojene za prebivalstvo mesta s sedežem deželnega zbora in deželnih uradov.

V Bennatiju vira torej boj med stališčem trmoglavosti večine italijanske stranke in pa med kopersko - lokalnim patriotizmom.

Ali dr. Bennati je bister mož, ki si zna pomagati iz zadrege s kompromisom med nasprotujočimi si interesi. Načelno je in nepremišljeno za Poreč. Ali ker so prostori v Poreču nedostadni, in nujno potrebni obnovitve, in ker je možno, da pride kedaj do tiste idejalne rešitve »težkega vprašanja«, za katero so se že izrekli Italijani, to je, do združenja v Trstu — meni Bennati, naj za sedaj deželni zbor zboruje v — Kopru.

Dr. Rizzi pa pravi, da večina v večini ne doseže čisto nič, ako hoče že vnaprej določiti mesto zborovanju deželnega zbora, kajti pravica za tako določeno pripada kroni. On niti ne dvomi, kakov bo odgo-

PODLISTEK.

Ženska tridesetih let.

Francoski spisal: Honoré de Balzac.

Poslovenil K. Z.

III.

V tridesetem letu.

»Ne stavljajte mi sličnih vprašanj«, je rekla. »Tega dne pred štirimi leti je umrl oni, ki me je ljubil; jedini možki, čegar sreči sem žrtvovala vse, celo lastno čast; umrl je, da mi je rešil čast. Ta mlada, čista ljubezen, polna iluzij, je pnehala. Predno sem se udala strasti, v katero me je prisilila brezprimerna usoda, sem se bila dala omamiti s tem, kar uaičuje toliko mladenk, toda ne od nobenega moža, temveč od dražestnih običajev. Zakon je razlital moje upe, en list za drugim. Sedaj sem izgubila legitimno srečo in ono srečo, ki se imenuje pregrešna, ne da bi bila okusila srečo. Ozialo mi ni ničesar. Če že nisem mogla umreti, moram ostati vsaj zvesta svojim spominom.«

O teh besedah ni jokala; pobesila je oči in lahko skrčila prste, katere je bila, po svoji navadi, prekrizala. Razgovarjala sta se priprosto, a njen glas je donel tako obupno in prisilno, kakor njena prejšnja ljubezen,

in ni dopuščala Karolu nobenih upov. To strašno, v treh stavkih izgovorjeno in s krčenjem roke označeno življenje, ta pereča bôl v šibki ženski, ta prepad v dražestni glavici, slednjič otožnost, solze štiriletnega žalovanja, so očarala Vandenessa, ki je stal miren in nezaten pred to vzvišeno, plemenito žensko. Telesne, tako izbrane in dovršene lepote, ni opazal, marveč je opazal dušo, čutečo v tako polni meri. Slednjič je našel idealno bitje, kakoršno si vsi, ki svoje življenje darujejo strasti, predstavljajo tako fantastično, tako zaželjeno, kakoršno iščejo in umirajo večkrat, ne da bi bili uživali teh sanjavih zakladov.

Začuvši te besede ob pogledu na to vzvišeno lepoto, je našel Karol svoje misli omejene. Nezmožen, da bi presodil njene besede ob tem veličastnem in obenem tako priprostem, vzvišenem prizoru, je z navadnimi besedami odgovoril o ženski usodi:

»Milostiva, človek mora znati pozabiti na svoje bóli, ali pa si izkopati grob.«

Ali poleg čustva je pamet rečna; pamet je, kakor vse pozitivno, omejena od narave, čustvo pa je brezmejno. Soditi, kjer je treba čutiti, to je lastno dušam brez razumnosti. Vandenessa je torej molčje, opazoval dolgo časa gospo d'Aiglemont ter odšel. Kakor plen novih misli, ki so mu povišale žensko, je bil podoben slikarju, ki je vzemal

za svoje slike navadne modele svojega ateljeja, mahoma srečal Mnemozino iz muzeja, najlepši in najmanje cenjeni kip starega veka. Karol se je bil strastno zaljubil. Ljubil je gospo d'Aiglemont za ono mladostno iskrenostjo, z onim plamenom, ki daje prvim strastem nezrečeno naslado, čistost, katero pozneje ljubeči mož nahaja le še v razvalinah dražestne strasti, kakor jo navadno uživajo ženske, ki so provzročile te strasti, ker v dobi tridesetih let, v pesniškem vrstku ženskega življenja, morejo pregledati ves njegov tok v minulosti in prihodnosti. Takrat spoznavajo ženske ceno ljubezni ter jo uživajo v strahu, da jo ne izgube; takrat je njih duša še lepa od mladosti, ki jih zapušča, in njih strast se množi ob pogledu na bodočnost, katera jih plaši.

»Ljubim«, je rekel Vandenessa odhajaje, »in sebi v nesrečo sem našel žensko, ki se drži svojih spominov. Težek je boj z umrlim, katerega ni več, ki ne more napraviti nikakih budalosti, ki ne vzbuja nikdar nedopadanja in na katerem opazamo le dobre lastnosti. Ali ni to poniževanje dovršenosti, če skušamo uničiti spomin in upe, ki so preživeli izgubljenega ljubimca, zlasti zato, ker je ista zbudila le poželjenje in vse, kar ima ljubezen lepega in mičnega?«

To žalostno razmotrivanje zbok nepo-

gumnosti in strahu, da ne bo mogel doseči svojega cilja, kjer se pričenjajo vse strasti, je bil zadnji prevdarek njegove ugašajoče diplomačije. Odalej ni imel nobenih pomislekov postal je igrača svoje ljubezni ter se izgubil v ničevnosti nerazložljive sreče, ki se brani od njene besede, jednega molčanja in dvomljivega upa. Hotel je ljubiti platoniki, prihajal je dan za dnem dihat isti zrak z gospo d'Aiglemont, ostajal skoro vedno v njeni hiši ter jo spremljeval povsodi s tiransko strastjo, ki najbolj neomejeni udanosti pridružuje svojo sebičnost. Ljubezen ima svoj nagib, ona ve najti pot do srca, kakor hiti žuželka na svojo cvetko z nepremagljivo voljo, ki se ne straši ničesar. Tudi ni dvomljiv uspeh resničnega čustva. Ni-li to nekaj, kar mora provzročiti ženski srčno bojazen, če prihaja do zaključka, da je njeno življenje odvisno več ali manje od resnice, moči in stanovitosti, ki jo daje ljubimec svojim željam? Ženski, soprog, materi je nemožno varovati se ljubezni mladega moža; jedino, kar jej je možno, je da ga več ne vidi od tistega trenutja, ko je uganela to srčno skrivnost, katero pa ženska vsikdar uganjuje.

(Pride še.)

vor vlade na tako zahtevo večine. Tudi da je neopravičeno mnenje »večine v večini«, da je vladi vse eno, da se zboruje v Pulju, ali v Poreču ali v Kopru. Namestnik se je bil sicer res nekako tako izjavil poslancema Bartoliju in Bennatiju, ali to je bilo le nje govo osebno mnenje, s katerim centralna vlada gotovo ne soglaša. Po mnenju dra. Rizzi-ja je sklep večine deželnega zbora, s katerim se je bila izrekel za Poreč oziroma Koper in proti Pulju, jako zgrešen. Ker do sedaj ni bil določitev od strani vlade vznemirljiva za nobeno obeh skupin v večini zbornice, ker dotični predlog ni pribajal od nobene teh skupin. Odslej bo to drugače: ona skupina, ki bo majorizirana, bo morala že radi svojih volilcev zavzemati stališče nasproti taki izvolitvi.

Ali ni interesantno to pripoznanje dra. Rizzi-ja? Iz istega izhaja, da ob vsem velikem italijanskem idealizmu v italijanskem taboru je ob tem vprašanju odločilen le — kampanilizem!! Dr. Rizzi se sklicuje na volilce. In ni na krivem. Italijani so kolikor se hoče p. n. volilci v Pulju, Poreču in Kopru — in bratje so si v misli italijanskega edinstva, ali kar se tiče vprašanja, kje naj zboruje deželni zbor, si vendar mislijo prvi, drugi in tretji, da bo še najbolje, ako bo zboroval pri njih doma!!

In po besedah dra. Rizzi-ja moramo soditi, da bodo prvi, drugi in tretji tudi vstrajali pri tem svojem mnenju, tudi ko bi se imelo ob tem razbiti tudi — italijansko jedinstvo. Dr. Rizzi povdarja naravnost, da ob tem vprašanju je italijanska večina zbornice — nehala biti večina, ker bo manjšina v ital. večini glasovala skupno s Slovani proti kreditu za obnovo prostora v Poreču. Tu imajo besede dra. Rizzi-ja strupenost proti postopanju večine in finasam dra. Bennatija, ki bi hotel tolažiti Poreč, koristiti pa Kopru! Dr. Rizzi očita »večini v večini«, da je postala neresna s tem, da hoče varovati pravico Poreča, a zahteva Koper za bodoča zborovanja.

Tako opravičene sodbe je še ni izrekel g. Rizzi v vsem svojem življenju: signoria v Istri zna biti nasilna, drzna, neizbirčna v sredstvih, nemoralna — ali resni ljudje niso to!

Kriza na Ogrskem. Včeraj popoldne se je v Budimpešti nadaljevala predvčerajšnjim pretrgana konferenca liberalne stranke.

Prvi je govoril grof Apponyi, ki je izjavil, da odobruje Szellov govor v prejšnji seji. Obžaloval je spremembe na vojaškem programu, sestavljenem po odseku deveterice, a izjavil je, da jih vsprejema tudi zato, ker odgovarjajo izhodnim načelom odseka deveterice in od katerih načel se je odsek deveterice oddaljil, da ustreže jednemu članu. Slednjič je Apponyi izjavil, da popolnoma soglaša s programom grofa Tisze, ker daja isti zadostno podlago bodočemu delovanju liberalne stranke in ker nudi poročstvo, da se bo dala razmotiti zamotana štrana sedanje ogrske politike.

Govorila sta še poslanca Issekutz in grof Tisza, na kar je bila seja zaključena.

Iz izjav grofa Apponyija je torej razvidno, da je isti opustil svoje dosedanje opozicijsko stališče v liberalni večini in da — vsaj v neposredni bodočnosti — ostane liberalna stranka nerazdeljena. Vseled tega nam se ne zdi potrebno beležiti nadaljna ukrepanja včerajšnjih listov o izstopu Apponyijeve skupine (kakih 47 poslancev) iz liberalne stranke.

Vsaka pa se grofu Apponyiju z ozirom na vso njegovo politično preteklost ne more preveč zaupati in mogoče je, da se je le navidezno in začasno pomiril, da o ugodnem trenutku zopet nastopi na pozorišče kakor grobokop ogrskih vlad. Morda bi bilo za grofa Tiszo mnogo boljše, ako bi bil Apponyi odkrito nastopil proti njemu, ker Apponyi je kakor odkrit nasprotnik mnogo manje nevaren, nego navidezen prijatelj, a v resnici prikrit nasprotnik in intrigant.

Ako se omenimo, da se opozicija pripravljala za obstrukcijo tudi proti Tiszovi vladi in da si — brčkone radi pomoči na eventuelnih pouličnih demonstracijah — skuša pridobiti simpatije socialno-demokratske stranke, povedali smo približno vse, kar je važnejšega za sodbo o sedanjem političnem položaju na Ogrskem.

Kriza v Italiji rešena. Iz Rima po-

ročajo, da se je novo ministerstvo sestavilo tako-le: Giolitti, predsedništvo in notranje stvari s podtajnikom Maiorano; Luzzaatti, zaklad s podtajnikom Face; Rosano, finance; Tittoni, vanje stvari; Tedesco, javna dela; Sacchi, pravosodstvo; Ronchetti, poljedelstvo; Paterno, nauk; Pedotti, vojno; Sani, mornarico in Rava, pošto in brzovoj.

Včeraj zjutraj se je kralj poslovil od odstopivših ministrov.

Krvavi upor v Bilbao. Bilbao, ki je te dni pozorišče krvavih izgrediv, nastalih vsled splošnega štrajka, leži na severni meji Španjske, ob biskajskem zalivu in je važno trgovsko pristanišče. V njegovih okoličinah je mnogo rudnikov.

Včeraj so štrajkovci, katerih je glasom poročil kakih 50.000 (katero število pa je brčkone nekoliko pretirano), zopet zgradili barikade na različnih točkah mesta. Položaj v mestu je skrajno žalosten, ker pomanjkuje živež in posebno kruh. Na tisoče štrajkovcev iz bližnje okolice je udrl v mesto in izpraznilo mnogo prodajalnic. Vojništvo je večkrat streljalo na izgredivnike. Sedem delavcev je bilo ubitih in kakih sto ranjenih; vojaštvo je moralo z naskokom polastiti se barikad.

Štrajkovci imajo mesto skoraj popolnoma v svoji oblasti. V Arenasu, mestecu, ki leži nekoliko severno od Bilbao, so štrajkovci naskočili neki samostan in pregnali redovnike. Došli so vojaki, ki so streljali na delavce. Na obeh straneh bilo je mrtvih in ranjenih.

Ministerski predsednik Villaverde je v včerajšnji seji španjskega parlamenta prečital brzovojko iz Bilbao, katera je poročala, da je moralo konjištvo z golimi sabljami naskočiti množico in je bilo mnogo oseb ranjenih.

Po seji sestal se je ministerski svet, v katerem se je sklenilo odposlati v Bilbao še nadaljnje vojske čete.

Položaj na Balkanu. Porta do sedaj ni še odgovorila na rusko-avstrijsko noto glede reform.

V Idiz Kiosku se razpravlja o protipredlogih, katere se hoče postaviti proti rusko-avstrijski noti.

Iz Sredca poročajo, da so se tamošnji delegati macedonske organizacije izrekli proti novemu reformnemu načrtu, ker v istem ni nikakega govora o amnistiji in ker ne pri- nana nikakega zboljšanja položaja. Macedon- ski delegati zahtevajo, da morajo biti v reformnih komisijah enakopravni Bolgari, Srbi, Grki in Vlahi. Nadalje zahtevajo imenovanje krščanskega guvernerja, katerega naj bi bili podrejeni funkcionarji interesiranih držav in kateri bi morali uvesti reforme tako, da bi bilo Macedoncem zagotovljeno življenje in imetje.

Cončev je se svojimi tovariši dospel v Sredce. Tekom zime bodo v Macedoniji operirale le manjše ustaške čete in se bo spomladi zopet nadaljevala ustaja na širokej podlagi.

Turčija se nikakor ne more izmotati iz denarnih stisk. Stroški za gašenje macedonske ustaje so ogromni. Vzdrževati mora v vojnem stanju 200.000 mož broječo vojsko, zgraditi je morala vojaške barake ob vseh železniških progah in ogromne svote mora trošiti za vojaške transporte. Vlada je sicer povisala obstoječe davke in ustanovila nove in je uvela celo one glasovite »radodarne doneske«, katere pa iztirjuje se — silo, a vse nič ne pomaga, državne blagajne se kljub vsemu temu nočejo napolniti. Vlada je bila prisiljena skrčiti stroške za brano vojskom, kateri dobijo jed kosaj vsakih 24 ur in še takrat nezadostno. Častniki že več mesecev ne dobivajo plače, da niti ne govorimo o moštvo, ki je itak že zgubilo pojmo denarju. Skoraj vse potrebščine za vojsko dobivajo se na upajo. Došlo se je že tako daleč, da mora sultan iz lastne blagajne posojati državi za tekoče stroške.

Tržaške vesti.

Pomen razzodbe upravnega sodišča o tržaških volitvah oziroma na slovenske reklamacije. Kakor je znano našim čitateljem, je državno sodišče na pritožbo Ferdinanda Ferluge in drugih (po dru. Rybáfu) proti zavrženju slovenskih reklamacij, razsodilo, da je bil s tem, da se slovenske reklamacije niso meritorno rešile, kršen zakon.

Sama na sebi nima po zakonu ta razzodba praktičnih posledic ter je le konstatacija dogodivše se nezakonitosti. To vedoč je

»Piccolo«, govoreč o tej razzodbi, cinično naznanjal svojim čitateljem, da Slovence niso ničesar pridobili s to razzodbo, ker da bo mestni svet tudi v bodoče znal varovati italijanstvo Trsta ter da bo istotako, kakor o zadnjih volitvah, zavrčal kar naravnost slovenske volilne reklamacije, ne da bi se pečal z njihovo vsebino.

To bi bilo vse lepo, ako ne bi bila prišla predvčerajšnja razzodba upravnega sodišča, katera je postavila princip, da ima upravno sodišče pravico pečati se tudi s pritožbami proti nepravilnostim pripravljalnega volilnega postopanja. K pripravljalnemu volilnemu postopanju pa spada tudi reševanje volilnih reklamacij. Ker je državno sodišče ustanovilo dolžnost mestnega sveta, da vsprejmlje in meritorno rešuje slovenske volilne reklamacije, sledi iz tega neoporečno, da se ne more govoriti o zakonito dovršenem pripravljalnem volilnem postopanju, ako niso bile prej zakonito in pravokretno rešene zakonito uložene volilne reklamacije. Brez zakonito završenega pripravljalnega volilnega postopanja pa namestništvo ne sme razpisati volitev.

Ako se bo mestni svet tudi o prihodnjih volitvah protivil reševanju slovenskih volilnih reklamacij, in ako namestništvo — kakor je to storilo takrat proti odločnemu protestu društva »Edinost« — vseeno razpiše volitve, smeta po sedanji razzodbi upravnega sodišča pričakovati namestništvo in tržaška občina, da bodo take volitve vsikdar razveljavljene.

Na namestništvu, kakor tudi na centralni vladi, kjer se je politično društvo »Edinost« pritožilo o zadnjih volitvah proti temu, da so se razpisale volitve, ne da bi bile prej rešene slovenske reklamacije, se je reklo, da nimajo nikake moči v to, da bi prisilili občino v reševanje slovenskih reklamacij, ter da je sploh prekasno po razpisanju volitev zahtevati odložitve istih. Kako se bo pač namestništvo glede na omenjeni razzodbi državnega in upravnega sodišča ravnalo o bodočih volitvah, ako bo res občina vstrajala pri svojih nazorih! Erklärer mir Graf — Güss!

Razzodba državnega sodišča, izvojevana od Slovencev, in razzodba upravnega sodišča, na pritožbo Gino Dompierija, sti — o tem smo prepričani — mejnik v naših volilnih borbah! Do tu in ne dalje! — kliče ti dve razzodbi ne le našim mestnim gospodarjem in njihovemu nasilstvu, ampak tudi popustljivosti in neodločnosti naše vlade nasproti tem signorom.

Razzodba upravnega sodišča in tržaško novinstvo. »Piccolo« nadaljuje v svojem zvižanju in zavijanju, kopičenju paragrafov in neveljavnih jurističnih izvajanj in dokazovanj. To imponira masi in dosežen je glavni namen, ki je ta, da ista nič ne umeje! To vse je prirejeno po receptu, kakor smo ga označili že včeraj: za neumne neumevno, za pametne — preneumno!

Tudi »Indipendente« se trudi z dokazom, da se razzodba državnega sodišča tiče le formalnosti in ne stvari same. »Indipendente« se sklicuje na dejstvo, da je cesar potrdil izvolitev župana in na podlagi tega hoče videti pripoznanje zakonitosti izvolitve občinskega sveta.

Ta izjava »Indipendenta« kaže torej, da hoče gospodovalna stranka krono nekako potiskati v ospredje. To stališče laškega glasila se vidi nam povsem krivo. Ob vprašanju potrjeaja izvolitve župana ne gre za to, ali so bile volitve pravilno izvršene, ampak gre v prvi vrsti za to, da li ni na osebi izvoljenega kakov zadržek proti izvolitvi!! Saj vlada, ako bi izvajala konsekvence, v katere jo uprav sili razzodba upravnega sodišča, ne bo razveljavljala čina krone, potrjenja župana, ampak razpusti le občinski svet, o katerem je izreklo upravno sodišče, da je bil nezakonito izvoljen. Da pa po razpuščenju občinskega sveta izginja tudi župan, to je v naravi stvari. Saj se dogaja pogosto, da vlada razpušča občinske svete, vsled česar odstopa tudi župan, da si potrjen od cesarja.

Sicer bi moral vedeti tudi urednik »Indipendenta«, da potrjenje županov izvršuje krona kakor konstitucionalen činitelj: torej na predlog in odgovornost — vlade. Posledice razzodbe upravnega sodišča ne padajo nikakor na krono, ampak edino le na vlado.

Ako se je torej zgodila kaka nepravilnost ali nezakonitost s tem, da se je izvolitev župana Sandrinellija predložila v potrjenje, je za to odgovorna vlada, katera je nepre-

mišljeno in lahkomišljeno predlagala sankcijo na najvišem mestu, da-si je bilo proti volitvam uloženih več pritožeb, in sicer — kakor je razvidno sedaj — tudi utemeljenih. Postopanje vlade napravlja utis, da jej je bilo na tem, da vstvari tak položaj, da bi se moralo še dalje vzdrževati nezakonito stanje, na katerem je vlada v veliki meri kriva, ker ni hotela uvaževati pravočasnih in utemeljenih protestov naše in Dompierijeve stranke proti nezakonitemu razpisanju volitev.

»Indipendente« izkorišča to zagato, v katero se je vlada ujela, ter je uverjen, da vlada ne bo mogla, ako noče dati brce sama sebi, razpustiti mestnega sveta. Dompierijevi stranki ne daje »Indipendente« druge tolažbe, nego to, da more zahtevati, da se ministerstvo postavi na zatožno klop. Ne vemo pa, ali je »Indipendente« to resno mislil, ali pa je tako gotov svoje stvari in naklonjenosti vlade do sedanje večine, da si dovoljuje zafrkacije na račun Dompierijeve stranke in avtoritete upravnega sodišča in s tem tudi zakona!!

Obe oficijozni glasili, »Triester Zeitung« in »Trieste«, izjavljati, da hočeti še le potem, ko dobiti besedilo razzodbe, povedati svoje mnenje o stvari in o posledicah. Nam se pa zdi, da ti glasili ne povesti svojega mnenja tudi tedaj, ko izvesti za besedilo razzodbe, ampak še le potem, ko izvesti, kako meni — vlada!

Se sofizmi »Piccola«, ki se najbolj krčevito zvija, in ki sam ne ve, kako bi dokazoval brezpomembnost razzodbe upravnega sodišča, ter nekako usiljuje vladi to svoje mnenje, se hočemo nekoliko pobaviti v jutranji številki.

Ena sramota manje. Sramota, o kateri je govora tu, ni bila na naši strani, ampak je bila na strani naših »dobrih mestnih gospodarjev«.

Že nekaj let sem je tržaški mestni magistrat zahteval, da moramo mi Slovenci, ako hočemo postaviti nagroben spomenik kateremu svojih umrlih — plačati 1 krono 60 stotink več, nego pa plačujejo Italijani in Nemci. Ta svota je bila baje namenjena za kolek na čistično prošnjo itd. Mi smo že neštivilnokrat pozivljali e. kr. vlado na tem mestu, naj že vendar enkrat nastopi proti takemu krivičnemu in pristranskemu postopanju tržaškega magistrata; toda brezuspešno. Pred dobrim letom je naš domačin, Tržačan iz rodbine stare korenine, posestnik in trgovec, gospod Stanko Godina na Vrdeli, želel postaviti spomenik svojememu pokoj. otroku. Seveda s slovenskim nadpisom. Ker je dotični kamenosek zahteval gori omenjeno svoto — za kolek itd., je naš G. šel na magistrat in povprašal po vzrokih za tako postopanje, kateremu je — to je jasno — edino ta namen, da se prirejanje slovenskih nagrobnih napisov kolikor le možno omeji in s časoma popolnoma prepreči.

Gospoda so rekli, da je tako sklenjeno in da mora biti tako! Gosp. Godina pa ni vtaknil mirno v žep tega ukaza, ampak se je pritožil proti temu na e. kr. namestništvo. To zadnje je ugodilo pritožbi in te dni je gospod Godina prejel od mestnega magistrata ugodno rešitev na svojo pritožbo! Magistrat ni povedal, kakaj da je moral prošnjo rešiti slednjič povoljno za stranko. Ali mi vemo, da je vlada zapovedala magistratu, naj isti s prošnjami za slovenske nagrobne nadpise postopa na isti način, kakor postopa s prošnjami za — laške in nemške!

Ta nezasljučna dvojna mera, ki je prava sramota, s katero je tržaški mestni magistrat — poniževal in tudi oškodoval domače slovensko prebivalstvo, je sedaj odpravljena. Hvalo za to smo dolžni našemu Stankotu, kateri se tudi sicer in vsikdar neprestano bori za prava naroda. Eno celo leto se je moral boriti v tem sluščju proti narodnemu sovraštvu — na grobovih, ali zmagal je končno. Mož bodi v izgled nam vsem. V tej smeri, v borbi za prava naša, razvijaj se — radikalizem vseh!

Onim slovenskim strankam pa, bi bodo odslej želele prirediti slovenske nadpise na nagrobnih spomenikih, priporočamo, naj ne plačujejo več nikakih kolekov! Ako bi se jim pa delale kake zapreke, naj se obrnejo do urada polit. društva »Edinost«, kjer se jim pojde na roko v tej, kakor v drugih stvareh našega javnega interesa.

Ta urad je odprt ob delavnikih od 5. do 7. ure zvečer v ulici Molin piccolo števil. 1. I. nadstropje (»Delavsko podp. društvo«)

Sprejema zavarovanje človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z zmanjšujočimi se vplačili.

Vsak član ima po preteku petih let pravico do dividende.

„SLAVIJA“

vzajemna zavarovalna banka v Pragi.

Rezervni fond 25.000.000 K. Izplačane odškodnine: 75.000.000 K.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovansko-narodno upravo.

VSA POJASNILA DAJE:

Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastni bančni hiši v Gospodskih ulicah 12.

Zavaruje poslopja in premičnine prito požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder postuje

Dovoljuje iz čistega dobička izdatne podpore v narodne in obšernostne namene.

Tovarna za cementne plošče ANDREJ STOLFA

Trst. - ulica dell'Industria št. 1. - Trst.

Cementne plošče umedene od 25 in 33 cm, šestvoglne plošče od 20 in 25 cm po K 2. — □ m.

Plošče v risanjih po dogovoru. — Se ne boji nikake konkurence bod si glede cene ali kakovosti blaga.

30 malih stanovanj z eno sobo in kuhinjo se takoj odda v ulici Industria in ul. Guardia v hišah Stolfa. Pisarna v ul. Giuliani št. 20 A, I. nadst. od 1-2 in 5-7 pop.

Urar F. Pertot Trst ulica della Poste 3, vogal ul. Torre bianca Prodaja srebrne ure od 3 gld. naprej, zlate ure od 8 gld. naprej. Izbor stenskih ur, regulatorjev i. t. d. Popravlja vsakovrstne ure po jako zmerni ceni.

Svoji k svojim OBUVALA.

— Dobro jutro! Kam pa kam?

— Grem kupit par čevljev!

— Svetujem Vam, da greste v ulico Riborgo št. 25 po domače k Pierotu. Tam vdobite vsake vrste obuvala za moške, ženske in otroke. Isti popravlja male stvari brezplačno ter sprejema naročbe vsakovrstno obuvalo na debelo in drobno.

Lastnik: Peter Rehar.

Dalmatinska gostilna „De Giacomo“

v ulici Valdirivo št. 14.

prporča svojo dobroznano gostilno, preskrbljeno vedno z najboljšimi dalmatinskimi vini ter izborno domačo kuhinjo.

Toči pa:

Črno dalmatinsko. . . po 32 nvč.
Opolo 36

Na zahtevo se pošlje od 5 litrov na dom; za večje množice po dogovoru.

Svojim cenjenim rojstkom in bratom Slovincem te toplo priporoča

Jakov Marasović, lastnik.

Operater kurjih očeh

odlikovani specialist GIORDANI

ki ordinira na Corso št. 23, II. nadstropje,

naznanja vsem, ki trpijo na kurjih očeh ali vsled zaraščenih nohtov, da iste takoj odpravi po neki posebni metodi, ki ne povzroča nikakih bolečin.

Cena od ene krone

za operacijo ni nič, ako se pomisli na velike dobrote, koje se takoj zadošče.

Prodaja manifakturnega blaga SALARINI

v ulici Ponte della Fabbra št. 2.

in podružnica

„Alla città di Londra“

ulica Poste nuove št. 3. (Brunerjeva hiša)

Izgotovljene obleke za moške, dečke in otroke. Moške obleke od 6.50 do 24 gld.; za dečke od 4 do 12 gld. Jopiči iz snovij od 3 do 8 gld. Hlače iz snovij od 2-4 gld. ravno take iz najfinije volne od 4.50 do 8 gld. Velik izbor finih površnikov v barvah od 8 do 24 gld. Volnene obleke za otroke od 3-12 let od 2.50 do 9 gld.; isti iz platna od 1 do 5 gld. Haveloki (Loden) za moške, dečke in otroke po zelo zmernih cenah. Hlače od moleskina za delavce (iz lastne predilnice v Korminu). Močne srajce lastnega izdelka po 1.20 gld. Zaloga jopičev Orleans, platna, črnega in barvanega satena za pisarniško osebje.

Bogat izbor snovij za moške obleke toli na meatr koli za naročbe po meri, koje se izvrše v slučaju potrebe v 24 urah.

Odlikovana v Rimu se zlato kolajno in zaslužnim križcem -- Odlikovana v Lovarna za čopiče in ščetke -- Odlikovana na Dunaju se zlato kolajno in -- častno diploma. --

IVAN ANGELI

ulica Canale št. 5. (nasproti cerkve sv. Antona novega.)

Edini specialisti za izdelovanje zidarskih in slikarskih čopičev; lastna specialiteta čopičev za barvanje s pokostjo.

Pleteni naslanjači francoskega sestava in nedosežne kakovosti.

Se ne boji nikake konkurence glede zmernih cen kakor tudi izvrstnega izdelka.

Cuvati se je dobro da se ne zamenja moja trrdka s konkurenti jednakega imena.

Anton Sancin pok. Frana

TRST. — Ulica Barriera vecchia št. 11. — TRST.

Velik dohod fuštanja veleur v najnovjših risanjih.

Zaloga perila in imbotiranih pogrinjal, zimskih srajc, srajc od fuštanja ter belih v velikem izboru kakor tudi ovratnikov in kravat. Snovi od same volne za obleke za ženske ter vže izgotovljene obleke za delavski stan.

Zlatar

DRAGOTIN VEKJET

(C. Vecchiet).

TRST. — Corso št. 47. — TRST.

Priporoča svojo na novo stvorjeno prodajalnico zlatanine, srebrnine in žepnih ur. — Sprejema vsakovrstne poprave zlatih in srebrnih predmetov ter žepnih ur.

Kupuje staro zlato in srebro. Cene zmerne.

Salvator balzam (Liquer aromatic)

Najuspešneše domače zdravilo proti trganju (migraene), zoboboli, glavoboli, zagrljenju ter raznim želodčnim in črevnim boleznim; zdravi maternico, jači vid ter je v vsakem pogledu univerzalno domače zdravilo prve vrste. Cena omotu od 11 steklenič z navodilom 5 K ako se denar pošlje na spodnji naslov.

Kašelj zdravi hitro in temeljito od starih časov vže poznano domače zdravilo — Trpotčev sok.

Cena steklenič z navodilom, ako se denar naprej pošlje poštne prosto K 2.40.

NASLOV ZA NAROČBE:

LEKARNA H „SALVATORJU“

Fr. Riedl, VARAŽDIN kbr. 103.

ALFONSO

Nova trgovina z izgotovljenimi oblekami.

Prodajalnica obuval Julija Romanelli

CORSO 8.

Velikanski dohod za jesenski čas.

Zaloga galoš.

Obuvala za gospode

črna, angleška po gld. 3.20, rumena,

po gld. 3.50

Specialiteta obuval za dečke.

Obuvala za gospe.

črni ali rumena, angleška po gld. 3.30

nizki čevlji lakirani ali beli po gld. 1.80

Naročbe po meri.

== CENE NIZKE. ==

Kdor

se želi udeležiti z malo denarno svoto

od nekaj kron

nekemu dobremu uspevajočemu

od države zajamčenemu podjetju

naj zahteva

uraden prospect

Posilja ga franco in brezplačno

Samuel Heckscher senr.

bančna poslovница v HAMBURGU.

JAKOB BAMBIČ

- trgovec z jedilnim blagom -
Via Giulia št. 7.

Priporoča svojo zalogo jestvin, kolonijalij, vsakovrstnega olja, navadnega in najfinejšega. Najfineje testenine po jako nizkih cenah ter moke, žita, ovso in otrobi. Razpošilja naročeno blaga tudi na deželo na debelo in drobno po jako nizki ceni.

Zaloga glinastih pečij

v različnih velikostih načrtih in barvah ter raznovrstnih plošč za prevlečenje štedilnih ognjišč iz ene prvih časkih tovarn. Zelo trpežno blago, cene zmerno. Postavljajo se tudi štedilna ognjišča in sprejemajo vsakovrstne poprave. Slavnemu občinstvu v mestu in na deželi priporoča se najtoplije.

PETER VERČON

TRST. — Ulica Chiozza št. 14.

(skozl dvorišče).

Posojila

ne manjše od 10.000 kron

na hiše, zemljišče, dedščine

KAROL OFNER

Ulica Caserna št. 6. - TRST. - Ulica Caserna št. 6.

(Posredovalci izključeni).

„LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA“ v LJUBLJANI

Polnovplačani akcijski kapital

K 1.000.000

Kupuje in prodaja

vsob vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obilgacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Promese izdaja k vsakemu srebanju.

Špitalske ulice šte. 2.

Zamenjava in eskomptuje

izrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.

Vinkuluje in divinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

Eskompt in inkasso menic.

Daje predujme na vred. papirje.

Zavaruje srečke proti kurzni izgubi

Borova naročila.

Podružnica v Spljetu

(Dalmacija.)

Denarne vloge vsprejema

v tekočem računu ali na vložne knjžice proti ugodnim obrestim. Vložni denar obrestuje od dne vloge do dne vzdiga.

Promet s čeki in nakaznicami.